॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

आपं उन्दन्तु जीवसं दीर्घायुत्वाय वर्चस् ओषंधे त्रायंस्वैन्ड् स्वधिते मैन १ हि १ सीर्देवश्रुरेतानि प्र वंपे स्वस्त्युत्तंराण्यशीयाऽऽ-पो अस्मान्मातरंः शुन्धन्तु घृतेनं नो घृतुपुवंः पुनन्तु विश्वंमुस्मत्प्र वंहन्तु रिप्रमुदाँभ्यः शुचिरा पूत एमि सोमंस्य तुनूरंसि तुनुवं मे पाहि महीनां पयोऽसि वर्चोधा असि वर्ची (१)

मियं धेहि वृत्रस्यं कनीनिकाऽसि चक्षुष्पा असि चक्षुंर्मे पाहि चित्पतिंस्त्वा पुनातु वाक्पतिंस्त्वा पुनातु देवस्त्वां सविता पुंनात्वच्छिंद्रेण पवित्रेंण वसोः सूर्यस्य रश्मिभिस्तस्यं ते पवित्रपते पुवित्रेण यस्मै कं पुने तच्छकियमा वो देवास ईमहे सत्यंधर्माणो अध्वरे यद्वो देवास आगुरे यज्ञियासो हवामह इन्द्रांग्नी द्यावापृथिवी आपं ओषधीस्त्वं दीक्षाणामधिपतिरसीह मा सन्तं पाहि॥ (२)

आकूँत्यै प्रयुजेऽग्नये स्वाहां मेधायै मनंसेऽग्नये स्वाहां दीक्षायै तपंसेऽग्नये स्वाहा सरंस्वत्ये पूष्णेंऽग्नये स्वाहाऽऽपों देवीर्बृहतीर्विश्वशम्भुवो द्यावांपृथिवी उर्वन्तरिक्षं बृहस्पतिनी हविषां वृधातु स्वाहा विश्वे देवस्यं नेतुर्मर्तोऽवृणीत सुख्यं विश्वे राय इंषुध्यसि द्युम्नं वृंणीत पुष्यसे स्वाहंख्र्सामयोः शिल्पें स्थस्ते वामा रंभे ते मां (३)

पातुमाऽस्य युज्ञस्योद्दचं इमां धियु शिक्षंमाणस्य देव ऋतुं

दक्षं वरुण सर्शिशाधि ययाऽति विश्वां दुरिता तरेंम सुतर्माणमधि नावरं रुहेमोर्गस्याङ्गिर्स्यूर्णमदा ऊर्जं मे यच्छ पाहि मा मा हिरसीर्विष्णोः शर्मासि शर्म यर्जमानस्य शर्म मे यच्छ नक्षंत्राणां माऽतीकाशात् पाहीन्द्रस्य योनिरसि (४)

मा मां हि॰सीः कृष्यै त्वां सुसस्यायैं सुपिप्पृलाभ्यस्त्वौषं-धीभ्यः सूपस्था देवो वनस्पतिंरूर्ध्वो मां पाह्योद्दचः स्वाहां युज्ञं मनसा स्वाहा द्यावांपृथिवीभ्याङ् स्वाहोरोर्न्तरिक्षाथ्स्वाहां युज्ञं वातादा रभे॥ (५)

वातादा रंभे॥ (५)

मा योनिरसि त्रिर्शबं॥५॥——[२]

दैवीं धिर्यं मनामहे सुमृडीकाम्भिष्टंये वर्चोधां युज्ञवांहस स् सुपारा नो असृद्वशें। ये देवा मनोजाता मनोयुजः सुदक्षा दक्षिपितार्स्ते नः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नम्स्तेभ्यः स्वाहाऽग्रे त्व सु जांगृहि वय सु मन्दिषीमिह गोपाय नः स्वस्तयें प्रबुधे नः पुनर्ददः। त्वमंग्रे व्रत्पा असि देव आ मर्त्येष्वा। त्वं (६)

युज्ञेष्वीङ्यः॥ विश्वं देवा अभि मा माऽवंवृत्रन् पूषा सुन्या सोमो राधंसा देवः संविता वसौर्वसुदावा रास्वयंथ्सोमाऽऽभूयो भर् मा पृणन्यूर्त्या वि रांधि माऽहमायुंषा चन्द्रमंसि मम् भोगांय भव वस्त्रंमसि मम् भोगांय भवोस्राऽसि मम् भोगांय भव हयोंऽसि मम् भोगांय भव (७)

छागोऽसि मम् भोगांय भव मेषोऽसि मम् भोगांय भव वायवै त्वा वरुणाय त्वा निर्ऋत्यै त्वा रुद्रायं त्वा देवीरापो अपां नपाद्य ऊर्मिर्हंविष्यं इन्द्रियावौन्मदिन्तंमस्तं वो माऽवंक्रमिषमिष्छित्रं तन्तुं पृथिव्या अनुं गेषं भद्रादिभ श्रेयः प्रेहि बृहस्पतिः पुरएता ते अस्त्वथेमवं स्य वर् आ पृथिव्या आरे शत्रून् कृणुिह् सर्ववीर एदमंगन्म देवयर्जनं पृथिव्या विश्वं देवा यदर्जुषन्त पूर्व ऋख्सामाभ्यां यर्जुषा सन्तरंन्तो रायस्पोषेण समिषा मंदेम॥ (८)

आ त्वर हयोंऽसि मम् भोगांय भव स्य पश्चंविरशतिश्च॥८॥————[३]

इयं ते शुक्र तुनूरिदं वर्चस्तया सं भेव भ्राजं गच्छु जूरेसि धृता मनसा जुष्टा विष्णंवे तस्यास्ते सृत्यसंवसः प्रस्वे वाचो यन्त्रमंशीय स्वाहां शुक्रमंस्यमृतमिस वैश्वदेव हिवः सूर्यस्य चक्षुराऽरुहम्ग्नेरक्षणः कृनीनिकां यदेतंशिभिरीयंसे भ्राजंमानो विपश्चिता चिदंसि मुनाऽसि धीरसि दक्षिणा- (९)

ऽसि युज्ञियांऽसि क्षुत्रियाऽस्यदितिरस्युभ्यतःशीर्णी सा नः सुप्रांची सुप्रंतीची सं भव मित्रस्त्वां पृदि बंधातु पूषाऽध्वंनः पात्विन्द्रायाध्यंक्षायानुं त्वा माता मन्यतामनुं पिताऽनु भाता सग्भ्योऽनु सखा सयूँथ्यः सा देवि देवमच्छेहीन्द्रांय सोमर्थ रुद्रस्त्वाऽऽवंतियतु मित्रस्यं पृथा स्वस्ति सोमंसखा पुन्रेहिं सह रय्या॥ (१०)

विश्वेणा सोमंसखा पर्श्व चा१०॥———[४] वस्व्यंसि रुद्राऽस्यदितिरस्यादित्याऽसिं शुक्राऽसिं चृन्द्राऽसि बृहस्पतिंस्त्वा सुम्ने रंणवतु रुद्रो वसुंभिरा चिकेतु पृथिव्यास्त्वां

मूर्धन्ना जिंघर्मि देवयर्जन् इडांयाः पदे घृतवंति स्वाहा परितिखित्र रक्षः परितिखिता अरांतय इदम्हर रक्षंसो ग्रीवा अपि कृन्तामि यौंऽस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमंस्य ग्रीवा (११)

अपिं कृन्ताम्यस्मे रायस्त्वे रायस्तोते रायः सं देवि देव्योर्वश्यां पश्यस्व त्वष्टीमती ते सपेय सुरेता रेतो दर्धाना वीरं विंदेय तर्व सन्दिश माऽह र रायस्पोषेण वि योषम्॥ (१२)

अस्य ग्रीवा एकान्नत्रिर्शर्च॥१२॥————[५]

अर्शुनां ते अर्शुः पृंच्यतां परुषा पर्रुग्न्थस्ते कामंमवतु मदाय रसो अच्युतोऽमात्योऽिस शुक्रस्ते ग्रहोऽिभ त्यं देवश् संवितारंमूण्यौः क्विकंतुमर्चामि सत्यसंवसश् रब्धाम्भि प्रियं मृतिमूर्ध्वा यस्यामित्भा अदिद्युत्थसवीमिन् हिरंण्यपाणिरिममीत सुक्रतुः कृपा सुवंः। प्रजाभ्यंस्त्वा प्राणायं त्वा व्यानायं त्वा प्रजास्त्वमनु प्राणिहि प्रजास्त्वामनु प्राणंन्तु॥ (१३)

अर्नु सप्त चं॥१३॥----[६]

सोमं ते क्रीणाम्यूर्जस्वन्तं पर्यस्वन्तं वीर्यावन्तमभिमाति-षाहर् शुक्रं ते शुक्रेणं क्रीणामि चन्द्रं चन्द्रेणामृतंममृतेन सम्यते गोर्स्मे चन्द्राणि तपंसस्तन्र्रंसि प्रजापंतेर्वर्णस्तस्यांस्ते सहस्रपोषं पुष्यंन्त्याश्चर्मेणं पृश्नां क्रीणाम्यस्मे ते बन्धुर्मियं ते रायः श्रयन्तामस्मे ज्योतिः सोमविक्रियणि तमो मित्रो न एहि सुमित्रधा इन्द्रंस्योरु मा विश् दक्षिणमुशत्रुशन्तः स्योनः स्योनः स्वान् भ्राजाङ्कारे बम्भारे हस्त सुहंस्त कृशांनवेते वेः सोमक्रयंणास्तान्रंक्षध्वं मा वो दमन्न्॥ (१४)

उदायुंषा स्वायुषोदोषंधीना १ रसेनोत्पर्जन्यंस्य शुष्मेणोदंस्था-ममृता १ अन्। उर्वन्तिरिक्षमन्विह्यदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद् आसीदास्तंभ्राद्यामृष्मो अन्तिरिक्षममिमीत विरुमाणं पृथिव्या

आसींदिद्विश्वा भुवंनानि सम्प्राङ्विश्वेत्तानि वर्रणस्य व्रतानि वर्नेषु व्यन्तिरिक्षं ततान् वाज्ञमर्वथ्यु पयो अघ्नियासुं हृथ्सु (१५)

ऋतुं वर्रणो विक्ष्वंग्निं दिवि सूर्यमदधाथसोम्मद्रावुदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवंः। दृशे विश्वांय सूर्यम्॥ उस्रावतं धूर्षाहावनुश्रू अवीरहणौ ब्रह्मचोदंनौ वर्रणस्य स्कम्भंनमसि वरुंणस्य स्कम्भुसर्जनमसि प्रत्यंस्तो वरुंणस्य पाशः॥ (१६)

हुथ्सु पर्श्वत्रिश्शच॥१६॥——[८]

प्रच्यंवस्व भुवस्पते विश्वांन्यभि धामांनि मा त्वां परिप्री विंदुन्मा त्वां परिप्रिश्चेनों विद्नमा त्वा वृक्कां अघायवो मा गंन्ध्वीं विश्वावंसुरा दंघच्छोनो भूत्वा परां पत् यजंमानस्य नो गृहे देवैः सईस्कृतं यजंमानस्य स्वस्त्ययंन्यस्यिष् पन्थांमगस्मिह स्वस्तिगामनेहस् येन विश्वाः पिर द्विषों वृणिक्तं विन्दते वसु नमों मित्रस्य वर्रुणस्य चक्षंसे महो देवाय तद्दतः संपर्यत दूरेदृशे देव-जांताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शरसत् वर्रुणस्य स्कम्भनमिस् वर्रुणस्य स्कम्भनमिस्

मृत्रस्य त्रयोवि रशतिश्च॥१७॥——[९]

अग्नेरांतिथ्यमंसि विष्णंवे त्वा सोमंस्याऽऽतिथ्यमंसि विष्णंवे त्वाऽतिथेरातिथ्यमंसि विष्णंवे त्वाऽग्नयें त्वा रायस्पोषदाञ्चे विष्णंवे त्वा श्येनायं त्वा सोम्भृते विष्णंवे त्वा या ते धामांनि हृविषा यजंन्ति ता ते विश्वां परिभूरंस्तु यज्ञं गंयस्फानः प्रतरंणः सुवीरो-ऽवीरहा प्र चंरा सोम् दुर्यानदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद् आ (१८)

सींद् वर्रुणोऽसि धृतव्रंतो वारुणमंसि शुंयोर्देवाना र सुख्यान्मा देवानांमपसंश्छिथ्समृह्यापंतये त्वा गृह्णामि परिपतये त्वा गृह्णामि तनूनत्रे त्वा गृह्णामि शाक्करायं त्वा गृह्णामि शक्युन्नोजिष्ठाय त्वा गृह्णाम्यनांधृष्टमस्यनाधृष्यं देवानामोजोंऽभिशस्तिपा अंनभिशस्ते-ऽन्यमनुं मे दीक्षां दीक्षापंतिर्मन्यतामनु तपुस्तपंस्पतिरञ्जंसा सत्यमुपं गेष सिवते मां धाः॥ (१९)

अ॰शुर॰शुस्ते देव सोमाऽऽप्यांयतामिन्द्रांयैकधनविद आ तुभ्यमिन्द्रंः प्यायतामा त्वमिन्द्रांय प्यायस्वाऽऽ प्यायय

प्रेषे भगांयर्तमृतवादिभ्यो नमों दिवे नमः पृथिव्या अग्ने व्रतपते त्वं व्रतानां व्रतपंतिरसि या मर्म तन्रेषा सा त्वयि (२०)

सर्खीं-थ्सन्या मेधयां स्वस्ति ते देव सोम सुत्यामंशीयेष्टा रायः

या तर्व तन्रिय सा मियं सह नौं व्रतपते व्रतिनौर्वतानि या ते अग्ने रुद्रिया तनूस्तयां नः पाहि तस्यांस्ते स्वाहा या ते अग्ने-ऽयाश्या रंजाश्या हंराश्या तुनूर्वर्षिष्ठा गह्नरेष्ठोग्रं वचो अपावधीं त्वेषं वचो अपावधी इस्वाहाँ॥ (२१)

वित्तायंनी मेऽसि तिक्तायंनी मेऽस्यवंतान्मा नाथितमवंतान्मा व्यथितं विदेरग्निर्नभो नामाग्ने अङ्गिरो यो उस्यां पृथिव्यामस्याऽऽ-युंषा नाम्नेहि यत्तेऽनांधृष्टं नामं यज्ञियं तेन त्वाऽऽदधेऽग्ने अङ्गिरो यो द्वितीयंस्यां तृतीयंस्यां पृथिव्यामस्याऽऽयुंषा नाम्नेहि यत्तेऽनांधृष्टं

नामं (२२) यज्ञियं तेन त्वाऽऽदंधे सि॰हीरंसि महिषीरंस्युरु प्रंथस्वोरु शुम्भस्वेन्द्रघोषस्त्वा वसुंभिः पुरस्तांत्पातु मनोजवास्त्वा पितृभिदिक्षिणतः पातु प्रचेतास्त्वा रुद्रैः पृश्चात्पातु विश्वकंमां त्वा-ऽऽदित्यैरुत्तरतः पातु सि्र्होरंसि सपत्नसाही स्वाहां सि्र्होरंसि सुप्रजाविनः स्वाहां सि्र्ही- (२३) -रंसि रायस्पोषविनः स्वाहां सि्र्होरंस्यादित्यविनः स्वाहां

ते युज्ञपंतिः प्रथतां ध्रुवाऽसिं देवेभ्यः शुन्धस्व देवेभ्यः

-रास रायस्पापवानः स्वाहा सिर्हारस्यादित्यवानः स्वाहा सिर्हारस्या वह देवान्देवयते यजमानाय स्वाहां भूतेभ्यंस्त्वा विश्वायुरिस पृथिवीं दर्ह ध्रुवक्षिदंस्यन्तरिक्षं दरहाच्युतिक्षदंसि दिवं दरहाग्रेर्भस्मांस्यग्नेः पुरीषमिस॥ (२४)

नामं सुप्रजाविनः स्वाहां सिर्होः पश्चित्रशबावश्या——[१२]
युअते मनं उत युंअते धियो विप्रा विप्रस्य बृह्तो विप्रिश्चतः।
होत्रां दधे वयुनाविदेक इन्मही देवस्यं सवितः परिष्ठतिः॥

वि होत्रां दधे वयुनाविदेक इन्मही देवस्यं सिवृतः परिष्ठतिः॥ सुवाग्देव दुर्या आ वंद देवश्रुतौ देवेष्वा घोषेथामा नो वीरो जायतां कर्मण्यों य सर्वेऽनुजीवाम यो बंहूनामसंद्वशी। इदं विष्णुर्वि चंक्रमे त्रेधा नि दंधे पुदम्। समूंढमस्य (२५)

पारसुर इरांवती धेनुमती हि भूतर सूंयवसिनी मनंवे यशस्यै। व्यंस्कभ्राद्रोदंसी विष्णुंरेते दाधारं पृथिवीम्भितों मयूखैंः॥ प्राची प्रेतंमध्वरं कुल्पयंन्ती ऊर्ध्वं यज्ञं नयतं मा जीह्वरतमत्रं रमेथां वर्ष्मन्पृथिव्या दिवो वां विष्णवुत वां पृथिव्या महो वां विष्णवुत वाऽन्तरिक्षाद्धस्तौ पृणस्व बहुभिर्वसृत्यौरा प्र यंच्छु (२६)

दक्षिणादोत स्व्यात्। विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्र वीचं यः पार्थिवानि विम्मे रजारंसि यो अस्कंभायदुत्तंर स्धर्धं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णो र्राटमिस् विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः स्वर्षे स्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोर्धुवमंसि वैष्णवमंसि विष्णंव त्वा॥ (२७)

अस्य युच्छेकान्नचंत्वारिर्शर्च॥२७॥_____[१३]

कृणुष्व पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामेवा इसेन।
तृष्वीमनु प्रसितिं द्रणानोऽस्तांसि विध्यं रक्षसस्तिपिष्ठैः॥ तवं
भ्रमासं आशुया पंतन्त्यनुं स्पृश धृषता शोशुंचानः। तपूईष्यग्ने
जुह्वां पतङ्गानसंन्दितो वि सृंज विष्वंगुल्काः॥ प्रति स्पशो वि
सृंज तूर्णितमो भवां पायुर्विशो अस्या अदंब्यः। यो नों दूरे
अघशर्रसो (२८)

यो अन्त्यग्ने मार्किष्टे व्यथिरा दंधर्षीत्। उदंग्ने तिष्ठ् प्रत्याऽऽतंनुष्व न्यंमित्रार्थ ओषतात्तिग्महेते। यो नो अरांतिर समिधान चक्रे नीचा तं धंक्ष्यत्सं न शुष्कम्ं॥ ऊर्ध्वो भंव प्रतिं विध्याध्यस्मदाविष्कृंणुष्व दैव्यान्यग्ने। अवं स्थिरा तंनुहि यातुजूनां जामिमजांमिं प्र मृंणीहि शत्रून्ं॥ स तें (२९)

जानाति सुमतिं यंविष्ठ य ईवंते ब्रह्मणे गातुमैरंत्। विश्वान्यस्मै

सुदिनांनि रायो द्युम्नान्यर्यो वि दुरों अभि द्यौत्॥ सेदंग्ने अस्तु सुभगंः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन ह्विषा य उक्थेः। पिप्रीषित स्व आयुंषि दुरोणे विश्वेदंस्मै सुदिना साऽसंदिष्टिः॥ अर्चामि ते सुमृतिं घोष्यविष्टं ते वावातां जरता- (३०)

मियङ्गीः। स्वश्वांस्त्वा सुरथां मर्जयेमास्मे क्षत्राणिं धारयेरनु चून्॥ इह त्वा भूयां चंरेदुप् त्मन्दोषांवस्तर्दीदिवाश्समनु चून्। कीर्डन्तस्त्वा सुमनंसः सपेमाभि चुम्ना तंस्थिवाश्सो जनांनाम्॥ यस्त्वा स्वश्वः सुहिर्ण्यो अग्न उपयाति वसुंमता रथेन। तस्यं त्राता भवसि तस्य सखा यस्तं आतिथ्यमांनुषग्जुजोषत्॥ महो रुंजामि (३१)

बुन्धुता वचौभिस्तन्मां पितुर्गोतंमादिन्वयाय॥ त्वं नो अस्य वचंसिश्चिकिद्धि होत्यविष्ठ सुऋतो दमूनाः॥ अस्वप्रजस्तरणयः सुशेवा अतंन्द्रासोऽवृका अश्रमिष्ठाः। ते पायवंः सप्रियंश्चो निषद्या-ऽग्ने तवं नः पान्त्वमूर॥ ये पायवो मामतेयं ते अग्ने पश्यंन्तो अन्यं दंरितादरंक्षन्। रुरक्ष तान्थ्सुकृतो विश्ववेदा दिफ्सन्त इद्रिपवो ना हं (३२)

देभुः॥ त्वयां वयः संधन्यंस्त्वोतास्तव प्रणीत्यश्याम् वाजान्। उभा शःसां सूदय सत्यतातेऽनुष्ठुया कृणुद्यह्रयाण॥ अया ते अग्ने समिधां विधेम् प्रति स्तोमः शस्यमानं गृभाय। दहाशसो रक्षसंः पाृह्यंस्मान्द्रुहो निदोऽमित्रमहो अवद्यात्॥ रक्षोहणं वाजिनमाऽऽ-जिंघर्मि मित्रं प्रथिष्ठमुपं यामि शर्म। शिशांनो अग्निः ऋतुंभिः समिंद्धः स नो दिवा (३३)

स रिषः पांतु नक्तम्॥ वि ज्योतिषा बृहता भांत्यग्निराविर्विश्वांनि कृणुते महित्वा। प्रादेवीर्मायाः संहते दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षंस विनिक्षे॥ उत स्वानासों दिविषंन्त्वग्नेस्तिग्मायुंधा रक्षंसे हन्तवा उं। मर्दे चिदस्य प्ररुंजन्ति भामा न वंरन्ते परिबाधो अर्देवीः॥ (३४)

अघशर्रसः स तें जरतार रुजामि ह दिवैकंचत्वारिरशच॥३४॥_____ आपं उन्दन्त्वाकूँत्यै दैवीमियं ते वस्व्यस्यर्शुनां ते सोमन्त् उदायुंषा प्र च्यंवस्वाग्नेरांतिथ्यम्रशुरर्

शुर्वित्तायंनी मेसि युअते कृणुष्व पाजश्चतुंर्दश॥१४॥

आपो वस्व्यंसि या तवेयङ्गीश्चर्तुस्त्रि श्रात्॥३४॥

आपं उन्दन्त्वदेवीः॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः॥१-२॥

月 generated on April 28, 2025

Downloaded from

🔾 http://stotrasamhita.github.io | 🖸 StotraSamhita | Credits

